

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Kampstraat (Staden, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2017L74

December - Januari 2017

ARCHEOLOGIENOTA

BUREAUONDERZOEK (FASE 0)

DEEL 1: RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Janiek De Gryse, Clara Thys, Wouter Van Goidsenhoven, Joren De Tollenaere, Aaron Willaert
Wetenschappelijke begeleiding: Dieter Demey

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /

De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:

Janiek De Gryse, OE/ERK/Archeoloog/2015/00043

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2017

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

Deel 1: Resultaten van het bureauonderzoek	5
1.1 Beschrijvend gedeelte	5
1.1.1 Administratieve gegevens	5
1.2 Onderzoeksopdracht	7
1.2.1 Onderzoekskader	7
1.2.2 Juridische context	7
1.2.3 Randvoorwaarden	7
1.2.4 Archeologische voorkennis van het terrein	8
1.2.5 Geplande ingrepen en hun impact op het bodemarchief	9
1.2.6 Onderzoeksmethode- en strategie	11
1.2.6.1 Methode	11
1.2.6.2 Fysisch geografische situatie	11
1.2.6.3 Bekende archeologische vindplaatsen	11
1.2.6.4 Archeologische indicatoren en cultuurhistorisch kader	11
1.2.6.5 Verstoringshistoriek	12
1.3 Assessmentrapport	13
1.3.1 Ruimtelijke situering	13
1.3.2 Beschrijving aardwetenschappelijke gegevens	14
1.3.2.1 Traditionele landschappenkaart (geomorfologie)	15
1.3.2.2 Geologie	16
1.3.2.2.1 Tertiair	16
1.3.2.2.2 Quartair	17
1.3.2.3 Bodem	18
1.3.2.3.1 Bodemtypes	18
1.3.2.3.2 Bodemerosie	19
1.3.2.4 Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHMV) en hoogteverloop	20
1.3.2.5 Hydrografie	23
1.3.3 Gekende archeologische waarden	24
1.3.3.1 Historisch en cartografisch onderzoek	24
1.3.3.1.1 Historische achtergrond	24
1.3.3.1.2 Historische kaarten	24
1.3.3.1.3 Huidige gebruik en verstoringen	27
1.3.3.2 Beschrijving van de gekende archeologische waarden	31
1.4 Synthese	33

Deel 2:	Bibliografie.....	35
Deel 3:	Bijlagen.....	36

FIGURENLIJST (2017L74)

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadastrumnummers (Bron: Geopunt).....	6
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).....	6
Figuur 3: Verkavelingsplan (Bron: Opdrachtgever). Zie tevens bijlage 1 – geplande werken.....	10
Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2016 (Bron: Geopunt).	13
Figuur 5: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).	15
Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).	16
Figuur 7: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).....	17
Figuur 8: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).	18
Figuur 9: Projectgebied weergegeven op de potentiële bodemerosiekaart per perceel, 2017 (Bron: Geopunt).	19
Figuur 10: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	20
Figuur 11: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	21
Figuur 12: Hoogteverloop, N-Z (Bron: Geopunt).	22
Figuur 13: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de verschillende waterlopen (Bron: Geopunt).....	23
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).	25
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).	25
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).	26
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).	27
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).	28
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).	28
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).	29
Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2015 (Bron: Geopunt).	29
Figuur 22: projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2016 (Bron: Geopunt).	30
Figuur 23: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygoenen (Bron: Geopunt).	31

TABELLENLIJST (2017L74)

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.	5
Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.....	14

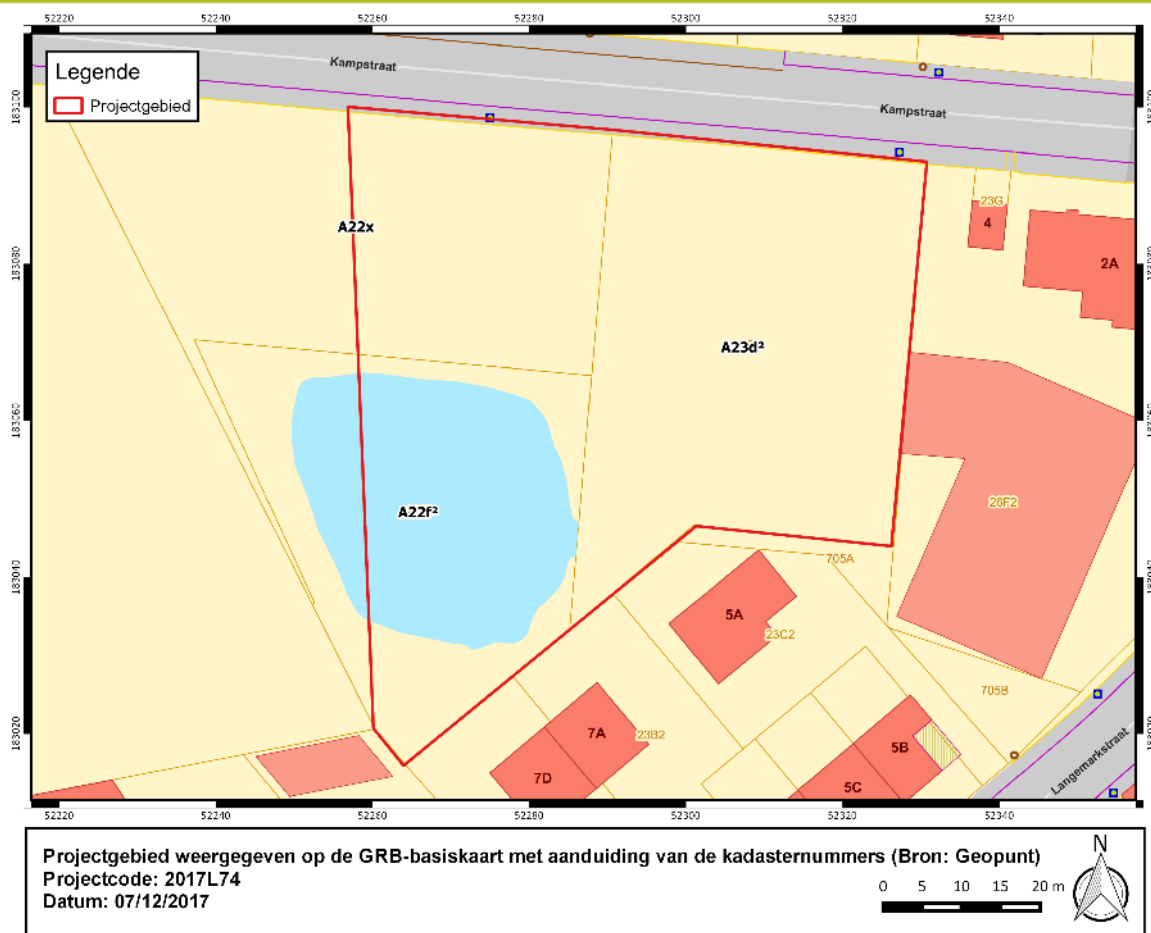
Deel 1: Resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Beschrijvend gedeelte

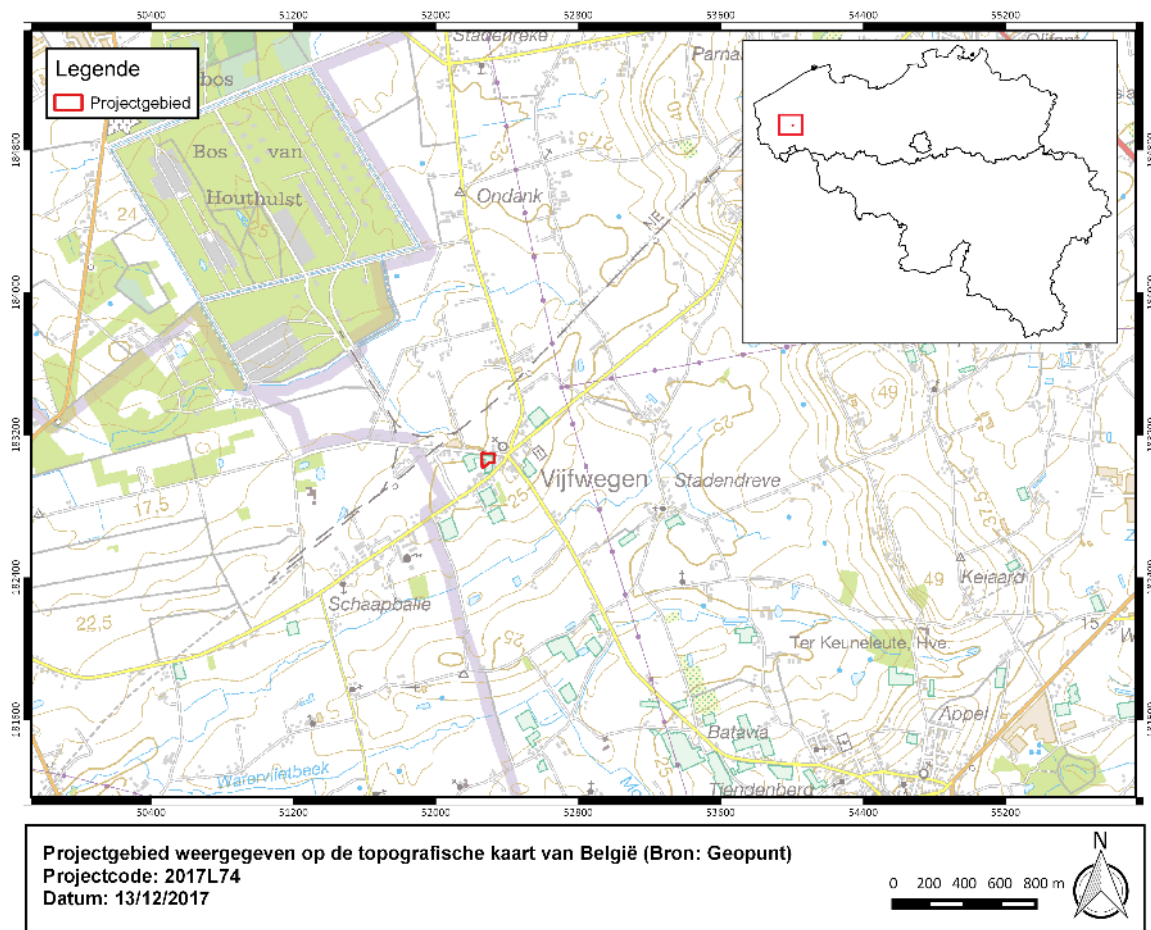
1.1.1 Administratieve gegevens

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Staden
	Deelgemeente	Westrozebeke
	Postcode	8840
	Adres	Kampstraat 8840 Westrozebeke
	Toponiem	Kampstraat
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X _{min} = 52216 Y _{min} = 183011 X _{max} = 52357 Y _{max} = 183109
b) Het kadaasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Staden, Afdeling 3, Sectie A, nr's: 22x, 22f ² , 22d ² Figuur 1	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	Janiek De Gryse (erkend archeoloog) Dieter Demey (projectleider archeologie) Wouter Van Goidsenhoven (archeoloog) Clara Thys (archeoloog) Joren De Tollenaere (aardkundige) Aaron Willaert (historicus)	
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	/	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadastrumnummers (Bron: Geopunt).

Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).

1.2 Onderzoeksopdracht

1.2.1 Onderzoekskader

Aanleiding van onderhavig bureauonderzoek vormt de geplande realisatie van een verkaveling. Het projectgebied wordt in deze studie Staden Kampstraat genoemd. Met onderhavig bureauonderzoek wordt de eerste stap gezet van archeologisch vooronderzoek met het oog op het bekomen van een bekrachtigde archeologienota en aldus de behartiging van de archeologische belangen binnen de planrealisatie conform het actueel Vlaams erfgoedbeleid.

Het archeologisch vooronderzoek betracht vooreerst archeologische artefacten en sites op te sporen binnen de grenzen van Staden Kampstraat. Finaal formuleert het archeologisch vooronderzoek een beargumenteerde inschatting van het potentieel voor kennisvermeerdering van eventueel aanwezige archeologische resten binnen de grenzen van het projectgebied en hoe hiermee om te gaan in het kader van de planuitvoering.

Een dergelijke inschatting kan gebeuren na het beantwoorden van de volgende onderzoeksvragen:

- Wat is op basis van de bestaande bronnen, het archeologisch potentieel van het projectgebied?
- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van één of meerdere archeologische sites?
- Indien niet, kan de afwezigheid van indicaties op basis van de resultaten van het bureauonderzoek verklaard worden?
- Indien wel, kan op basis van bestaande bronnen bepaald worden wat de aard, datering en bewaring is?
- Wat is de verstoringshistoriek van het plangebied en welke invloed heeft dit op het archeologisch potentieel van het terrein?
- Welke impact hebben de geplande werken op het archeologisch bodemarchief?
- Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel van een eventueel aanwezige archeologische site?

1.2.2 Juridische contex

Het plangebied situeert zich volgens het gewestplan deels in een zone bestemd als woonuitbreidingsgebied en deels in een zone bestemd als woongebied met landelijk karakter. Het onderzoeksterrein situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site en noch binnne een zone waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt.

De oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt 4275 m²; vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

1.2.3 Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

Een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem is momenteel economisch onwenselijk voorafgaand aan het aanvragen van de verkavelingsvergunning. Men wenst de vergunningsaanvraag nog dit jaar nog in te dienen gezien de verandering in regelgeving vanaf 2018. Gezien de beperkte tijd is het niet meer mogelijk om het archeologisch veldwerk nog dit jaar uit te voeren en te rapporteren.

Daarom wordt geopteerd voor de uitzonderingsprocedure waarbij een nota wordt aangeleverd op basis van een bureauonderzoek. In dit bureauonderzoek wordt nagegaan of er op het projectgebied een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk is en of (gedeeltelijke) vrijgave mogelijk is.

1.2.4 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied Staden Kampstraat werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd. In de omgeving zijn wel enkele archeologische vindplaatsen gekend (cfr. infra).

1.2.5 Geplande ingrepen en hun impact op het bodemarchief

Totale oppervlakte van het onderzoeksterrein: 4274 m²

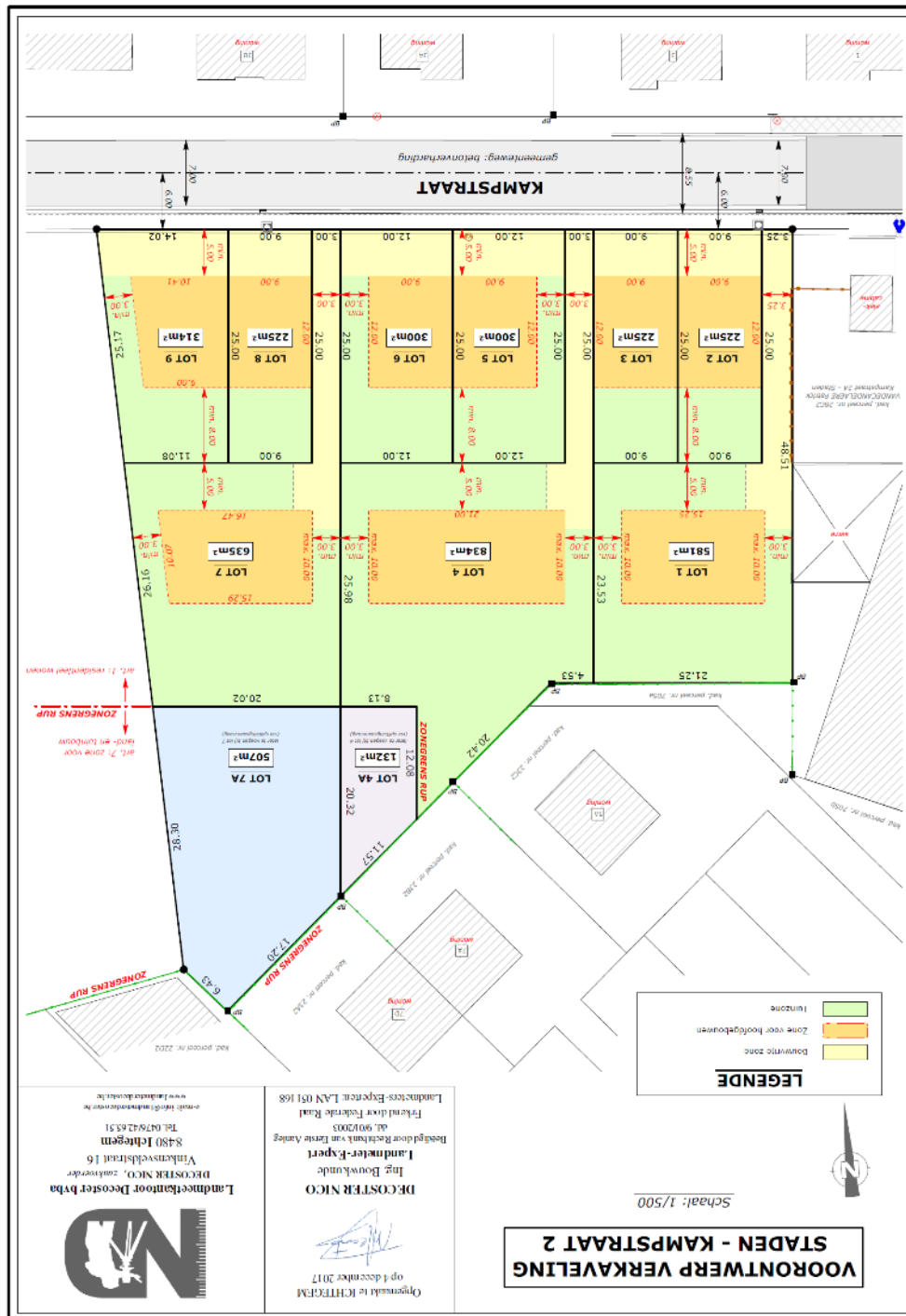
Huidige gebruik

De orthofoto-sequentie toont een zekere evolutie in het bodemgebruik binnen de contouren van het plangebied gedurende de laatste decennia. Op de orthofoto 1971 lijkt het plangebied niet bebouwd. Vanaf de orthofoto van 1979-1990 is in het zuidwestelijk deel een waterpartij waarneembaar. In het oostelijk deel situeert zich een serrecomplex. Op de jongere orthofoto's is dit serrecomplex nog in omvang toegenomen. De serres zijn thans gesloopt.

De totale oppervlakte van het onderzoeksterrein bedraagt 4274 m². De aanwezige vijver heeft binnen het plangebied een oppervlakte van 775 m². Voor de sloop van de serre, had deze binnen de contour van het plangebied een oppervlakte van 2950 m². De serre was gefundeerd op paalfunderingen die tot een diepte reikten van ca. 40 cm.

Geplande werken

De opdrachtgever plant een verkaveling van 9 loten met bijhorende infrastructuur. Binnen deze archeologienota wordt uitgegaan van een integrale versterking van het terrein.

Figuur 3: Verkavelingsplan (Bron: Opdrachtgever). Zie tevens bijlage 1 – geplande werken.

1.2.6 Onderzoeksmethode- en strategie

1.2.6.1 Methode

Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en verstoringshistoriek.

1.2.6.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen. De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad van het archeologische erfgoed.

Volgend kaartmateriaal werd geconsulteerd t.b.v. de aardkundige analyse van de projectlocatie:

- Tertiair geologische kaart van Vlaanderen
- Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen
- Bodemerosie kaart
- Geomorfologische kaart

1.2.6.3 Bekende archeologische vindplaatsen

Dit wijst op vindplaatsen waar de fysieke neerslag van menselijke activiteiten uit het verleden reeds werd vastgesteld en gedocumenteerd. Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het projectgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed geraadpleegd.

1.2.6.4 Archeologische indicatoren en cultuurhistorisch kader

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische, iconografische data en fotocollecties.

Om bij deze casus inzicht te verwerven over de archeologische indicatoren in het plangebied werd onderstaand historisch kaartmateriaal geanalyseerd:

- Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgenomen op initiatief van de graaf de Ferraris (1771-1778)
- Atlas der Buurtwegen uit ca. 1841
- Kadasterkaart van Philippe-Christian Popp (1842-1879)
- Loopgravenkaarten, 1918

Op basis van dit kaartmateriaal kan het landgebruik vanaf de tweede helft van de 18de eeuw vastgesteld worden en de eventuele gevolgen ervan op het archeologisch bodemarchief ingeschat worden.

Deze gegevens werden aangevuld met informatie afkomstig uit archeologische en historische literatuur, daarnaast is ook gebruik gemaakt van data over de lokale toponymie en geschiedenis.

De keuze van de bronnen is gebaseerd op graad van relevantie en toegankelijkheid.

Om het cultuurhistorische kader van het projectgebied in kaart te brengen, werd het kaartmateriaal beschikbaar op Geoportaal geconsulteerd.

1.2.6.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van de planlocatie bepaalt in belangrijke mate de gaafheid en bewaringsgraad van het archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstoring van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, verslagen van bodemonderzoeken of informatie uit de aardwetenschappelijke kaarten een grote rol spelen bij het correct inschatten van de aanwezigheid en van de bewaringstoestand van de archeologische resten.

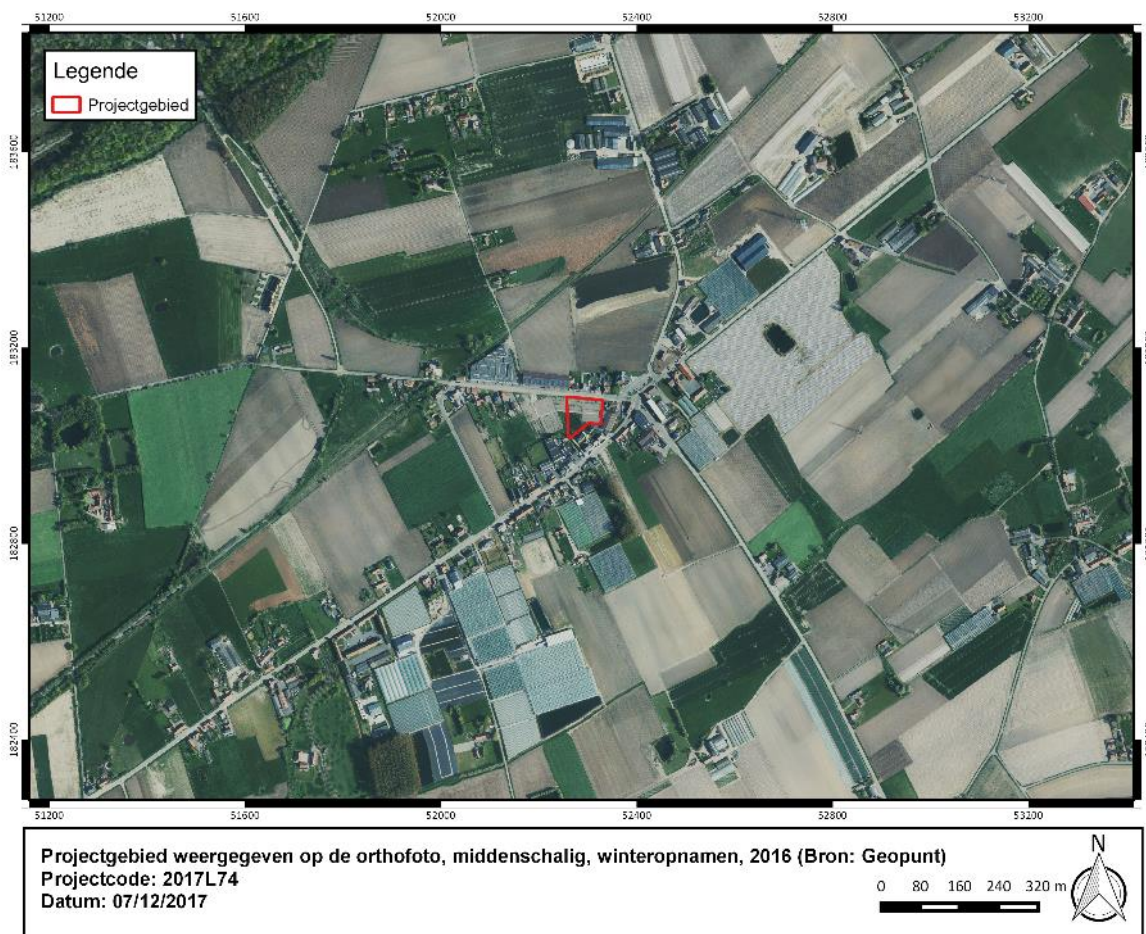
1.3 Assessmentrapport

Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

1.3.1 Ruimtelijke situering

Het onderzoeksterrein is gelegen in het gehucht Vijfwegen, Westrozebeke, deelgemeente van Staden in de provincie West-Vlaanderen. De noordzijde van het onderzoeksterrein grenst aan de Kampstraat. Ca. 230 meter ten westen van het plangebied situeert zich de Ontmijnersstraat en de Langemarkstraat situeert zich ca. 60 meter ten zuiden. De dorpskernen van Westrozebeke en Staden situeren zich respectievelijk ca. 3,2 kilometer ten zuidwesten en 3,8 kilometer ten noordwesten.

Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2016 (Bron: Geopunt).

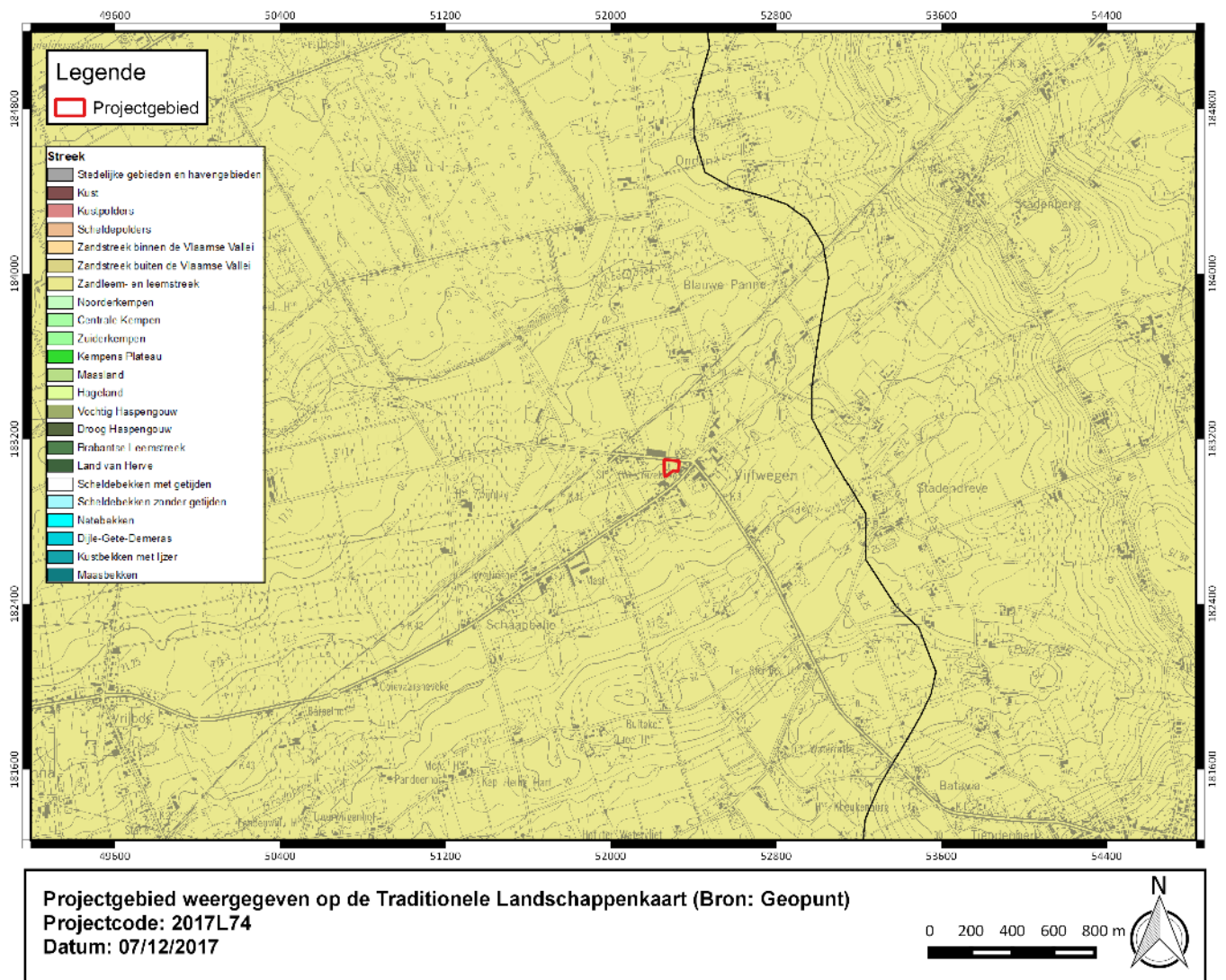
1.3.2 Beschrijving aardwetenschappelijke gegevens

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.

Bron	Informatie
Traditionele landschappenkaart	Zandleem- en leemstreek
Tertiair	Lid van Kortemark (Fm. Tielt)
Quartair	Type 1: eolische afzetting
Bodemtypes	Pdc(h), S-PDx
Potentiële bodemerosie	Geen info
Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen	Hoogte tussen ca. 25,5 – 28 m TAW
Hydrografie	IJzerbekken (deelbekken: Ieper-Ambacht) Waterlopen: Korversbeek, Broenbeek

1.3.2.1 Traditionele landschappenkaart (geomorfologie)

Het onderzoeksterrein situeert zich binnen de zandleem- en leemstreek.

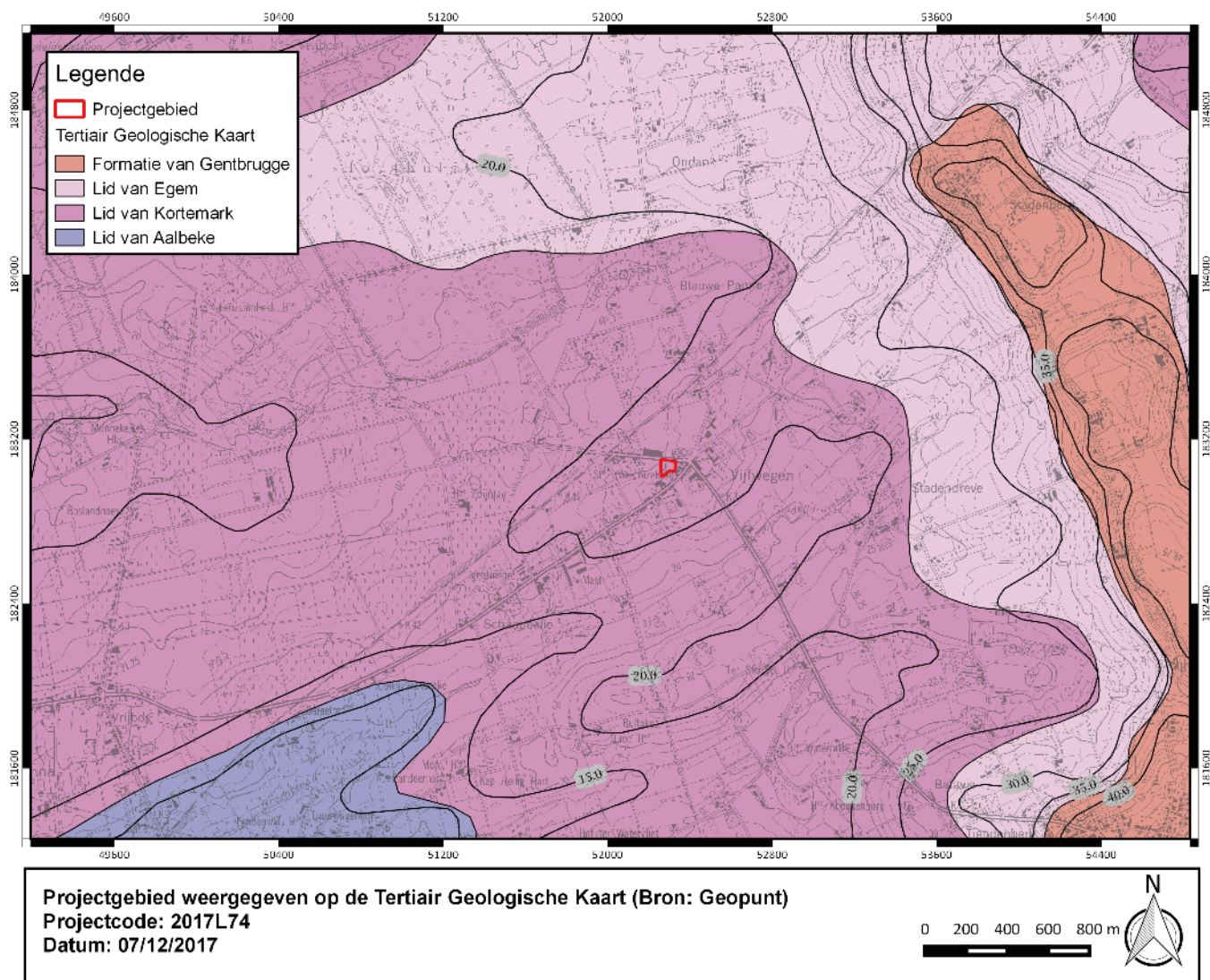
Figuur 5: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

1.3.2.2 Geologie

1.3.2.2.1 Tertiair

Het projectgebied is gelegen in het **Lid van Kortemark** (Formatie van Tielt). De Formatie van Tielt bestaat uit een fijn zandig en zandig marien sediment.

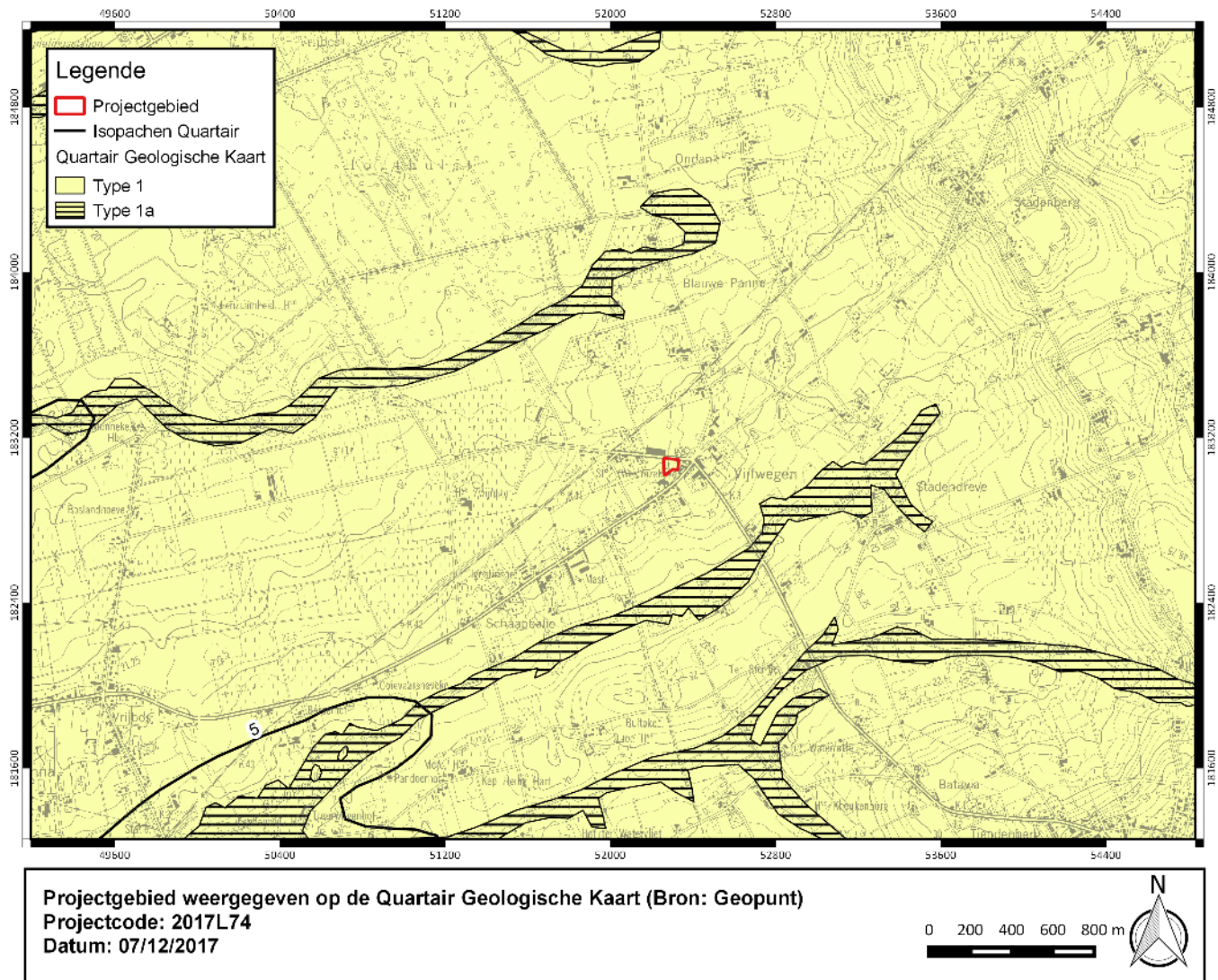
Het oudste lid is het **Lid van Kortemark** en bestaat uit horizontaal gelamineerd fijn zandig grof silt en kleiig-siltig zeer fijn zand. Het is afgezet in de overgangszone tussen de buitenkust en de open shelf.

Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.3.2.2.2 Quartair

Het projectgebied is gelegen in het Quartair **Type 1**. Dit type bestaat uit een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zand tot zandleem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen van het Quartair bevatten.

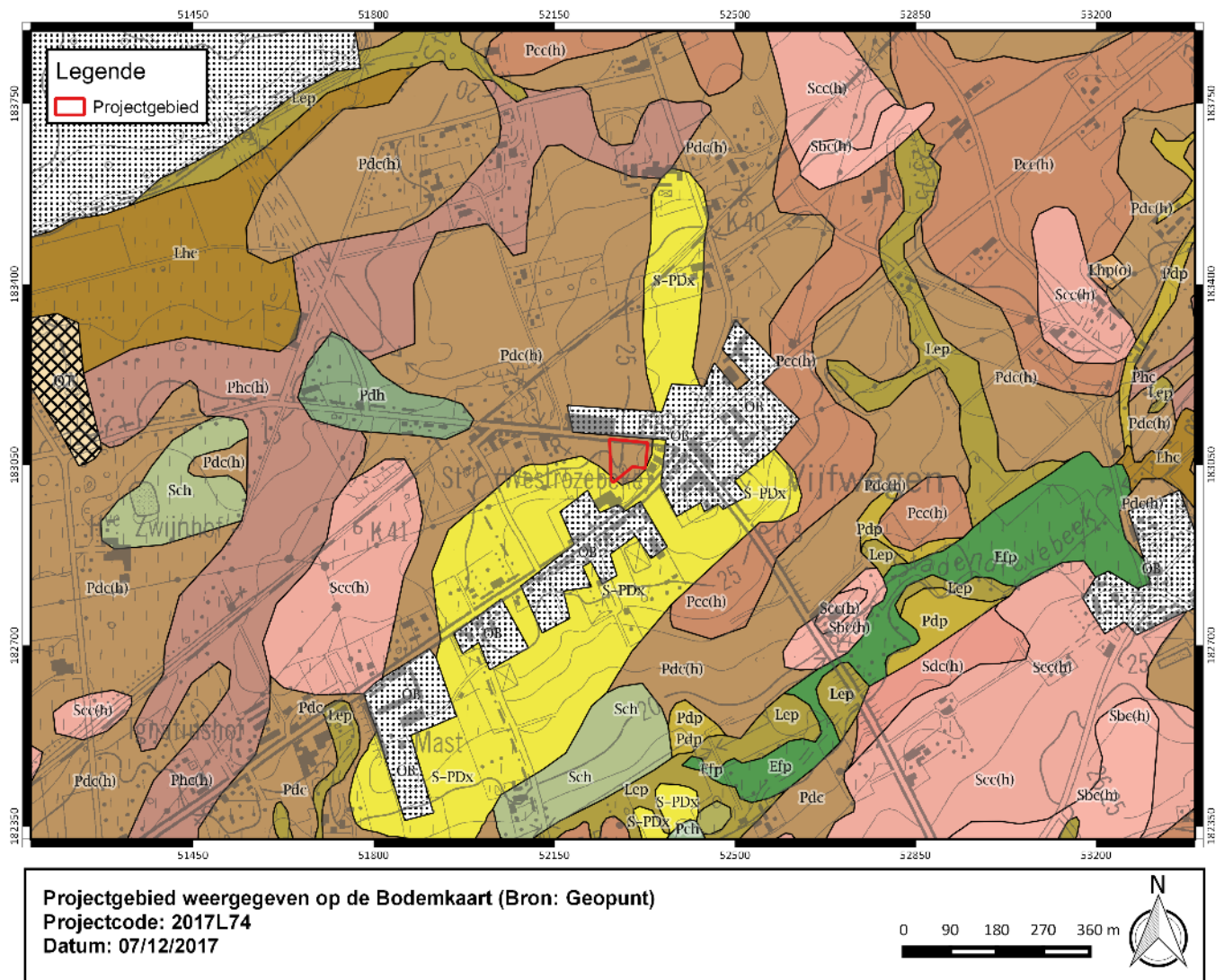
Figuur 7: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.3.2.3 Bodem

1.3.2.3.1 Bodemtypes

Het bodemtype **Pdc(h)** is een matig natte licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde of discontinue textuur B horizont. De bouwlaag is zeer donker grijsbruin en humeus rijk. Het materiaal wordt bruin tot bleekbruin vanaf 30 cm diepte en in deze horizont komen roestverschijnselen voor vanaf 40-60 cm. De sterk verbrokkelde en gevlekte textuur B begint tussen 60 en 80 cm. De klei aanrijkingshorizont is in veel gevallen bijna verdwenen en worden ijzerconcreties aangetroffen. Soms komt een zand- of leemsubstraat voor, in andere golvende gebieden waar Tertiair binnen boorbaar voorkomt is het een klei of klei-zandsubstraat.

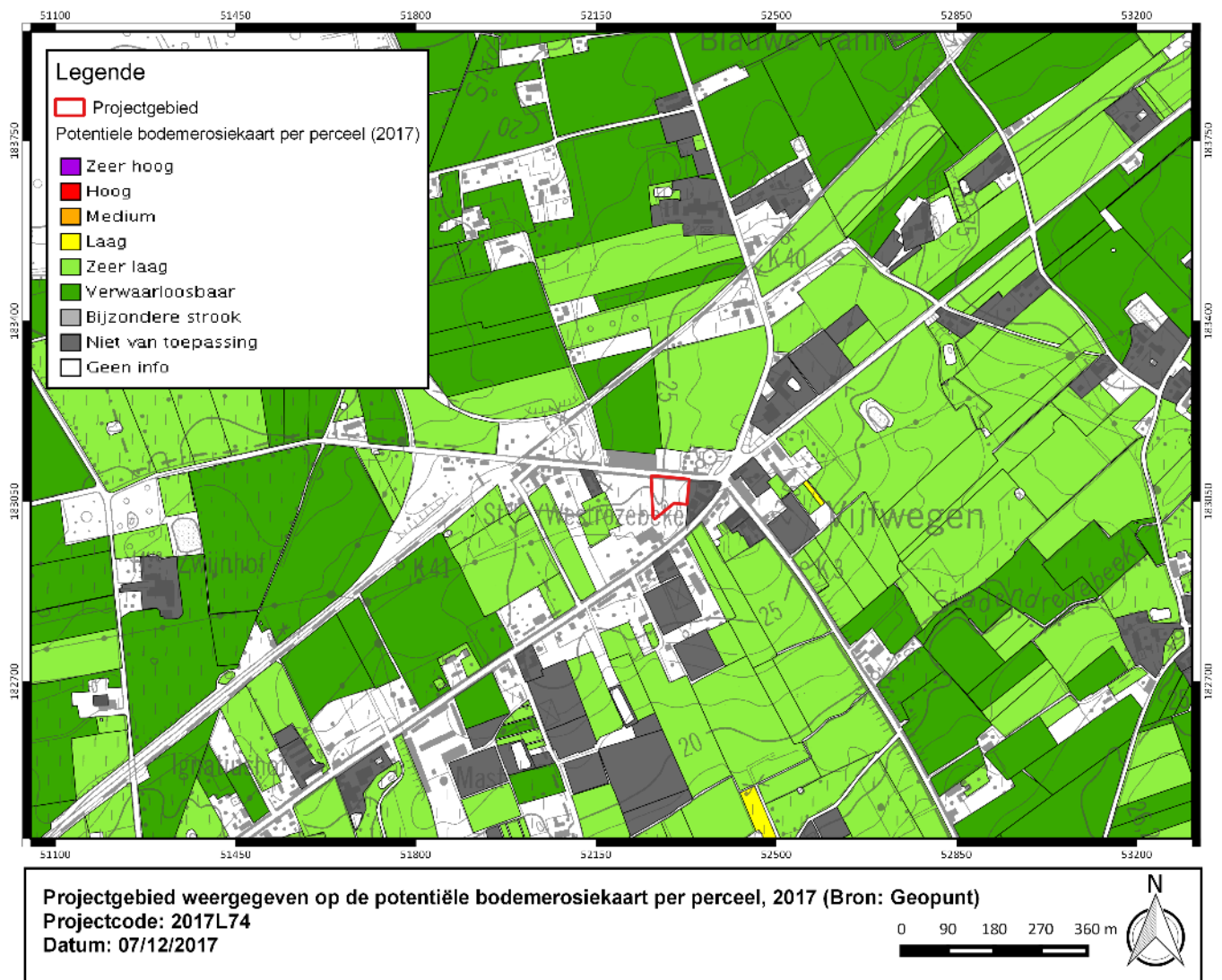
Het bodemtype **S-PDx** is een complex van matig droge tot matig natte lemig-zandbodem en licht-zandleembodem met onbepaald profiel. Dit complex groepeer bodems zonder duidelijke ontwikkeling op Tertiair materiaal (Paniseliaan + Ieperiaan-zand) en op basisgrind (terrasgrind van Midden-Pleistoceen). De bodemhorizonten zijn moeilijk te herkennen behalve de Ap horizont. De bovenste horizonten kunnen afgeronde en gebroken silexen bevatten. De textuur varieert tussen lemig zand tot licht zandleem op korte afstand en gaan over in diepte tot groenachtige, kleig-zandig materiaal. Roestverschijnselen beginnen tussen 40 en 90 cm.

Figuur 8: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).

1.3.2.3.2 Bodemerosie

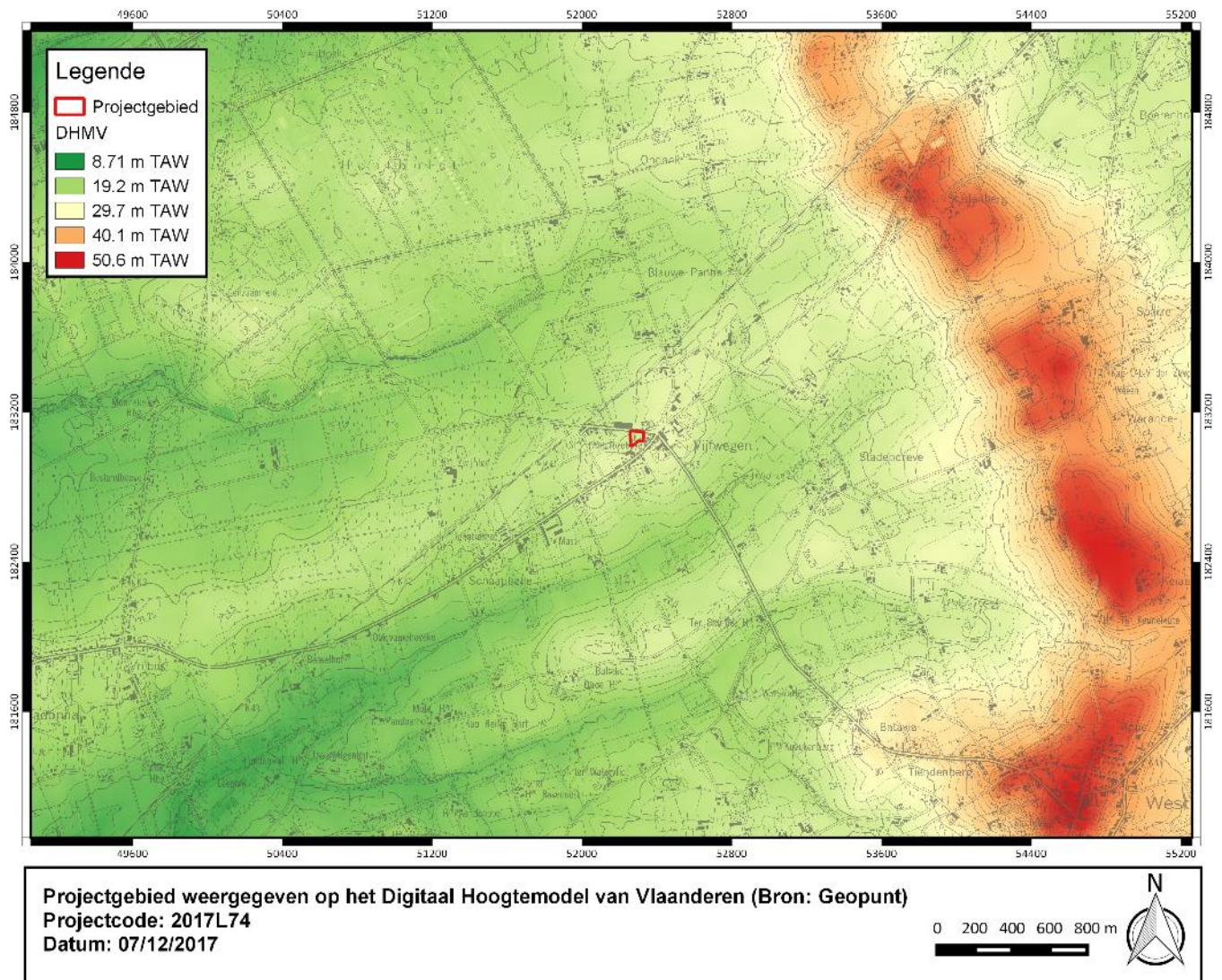
Er is geen info gekend over de potentiële bodemerosie binnen het projectgebied. Rondom het projectgebied varieert de potentiële bodemerosie tussen verwaarloosbaar en zeer laag.

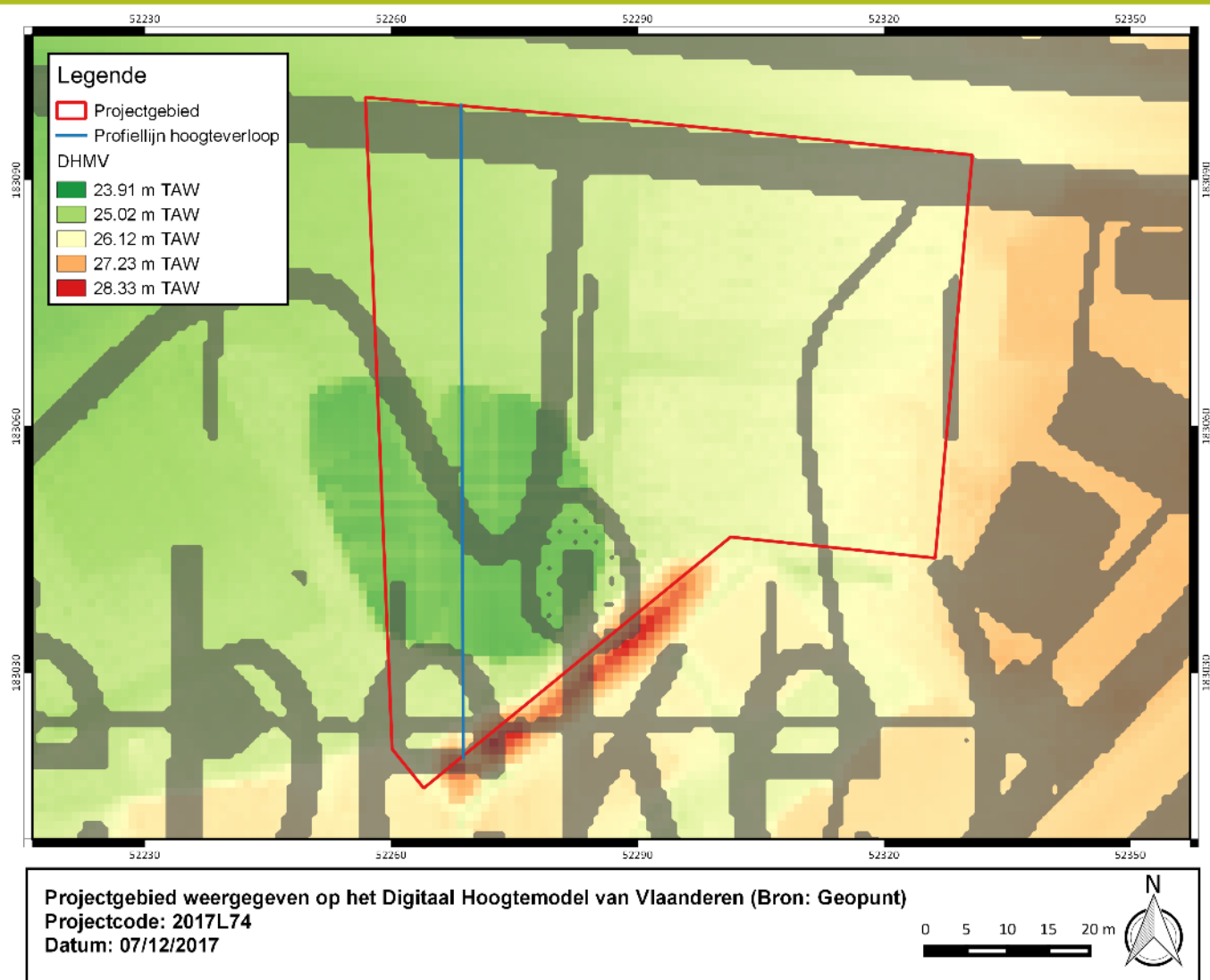
Figuur 9: Projectgebied weergegeven op de potentiële bodemerosiekaart per perceel, 2017 (Bron: Geopunt).

1.3.2.4 Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHMV) en hoogteverloop

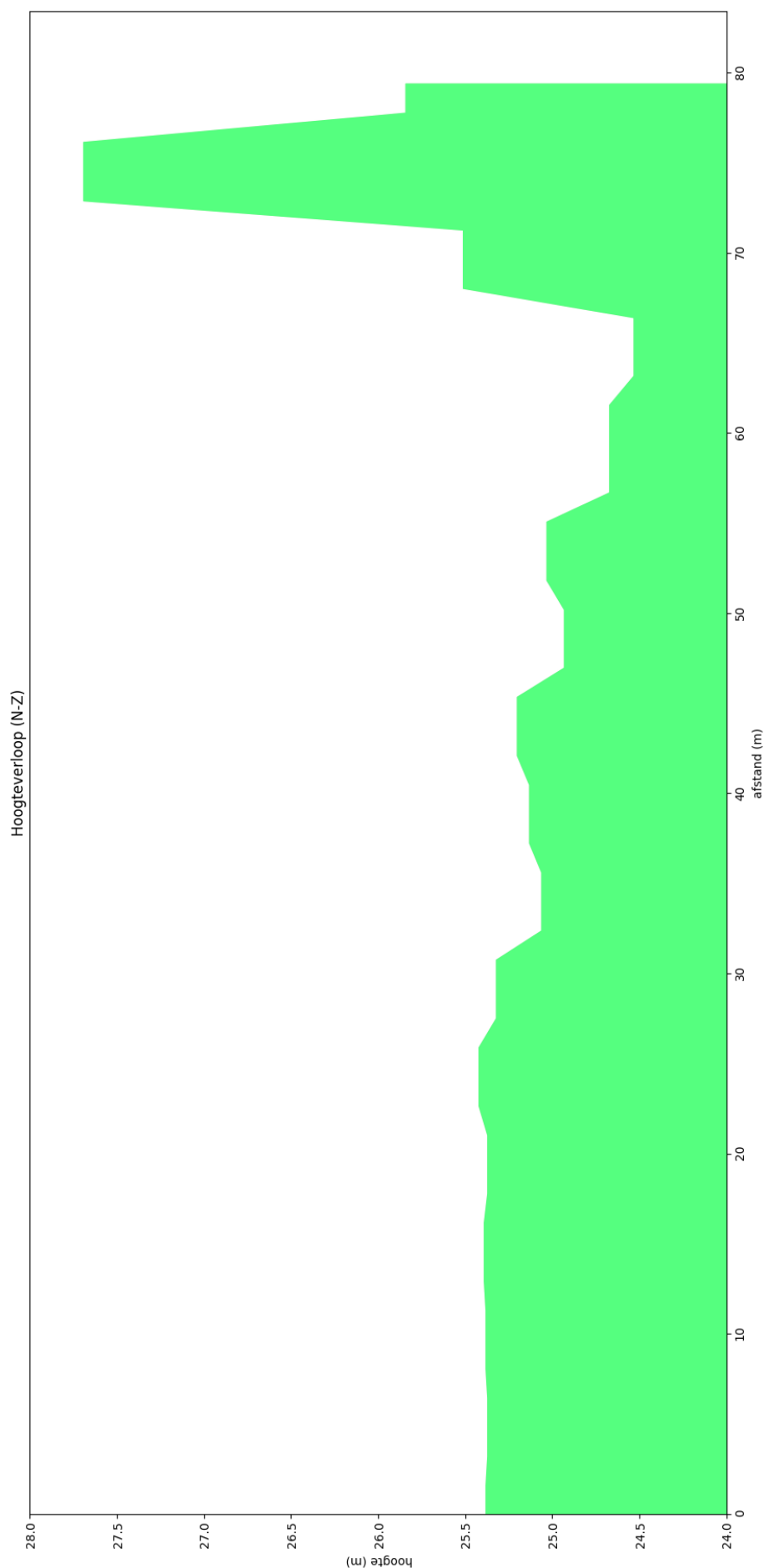
Het projectgebied is net gelegen op een kleine verhevenheid in het landschap ten opzichte van de lager gelegen alluviale vlakte. Ten oosten is een hoge rug gelegen volgens een noord-zuid as. Het projectgebied zelf is gelegen op ca. 25,5 m TAW tot ca. 28 m TAW met een duidelijke stijging volgens de oost-west as. De lagergelegen alluviale vlakte is gelegen op minder dan 15 m TAW.

Figuur 10: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

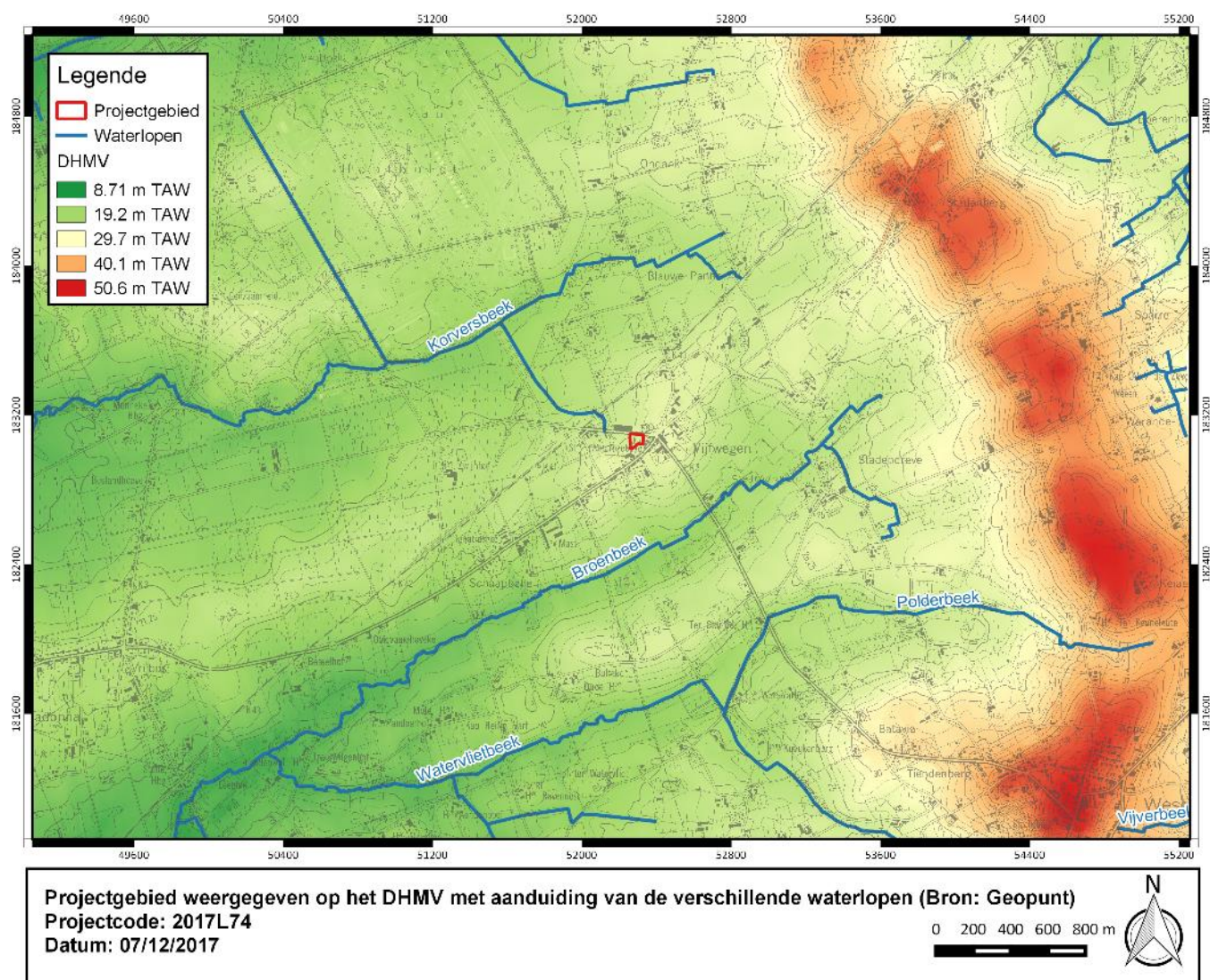
Figuur 11: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

Figuur 12: Hoogteverloop, N-Z (Bron: Geopunt).

1.3.2.5 Hydrografie

Het projectgebied is gelegen in het IJzerbekken (deelbekken: Ieper-Ambacht). Ten noorden stroomt de Korversbeek, ten zuiden de Broenbeek.

Figuur 13: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de verschillende waterlopen (Bron: Geopunt).

1.3.3 Gekende archeologische waarden

1.3.3.1 Historisch en cartografisch onderzoek

1.3.3.1.1 Historische achtergrond

Vermoedelijk situeert de oudste kern van Westrozebeke zich op de 'Zeugberg', in X en XI een ontgonnen gebied tussen twee boscomplexen, dicht bij de bron van de Moerasbeek. De eerste vermelding van het dorp is als Rosebeca, in de 14de eeuw. De benaming Westrozebeke is ingevoerd gedurende de Franse periode en werd officieel bij wet erkend in 1836.

Gedurende het Ancien Regime ressorteert het dorp onder de kasselrij Ieper. In 1382 vindt op de Goudberg de slag bij Rozebeke plaats. De Franse koning en de graaf van Vlaanderen verslagen er de opstandige Gentenaars o.l.v. Philips van Artevelde. Gedurende de 16de eeuw heeft Westrozebeke zwaar te lijden onder godsdienststroeibelen en de plunderingen door Staatse troepen en Oostendse vrijbuiters. Van oudsher is Westrozebeke bekend om de varkensteelt.

Vijfwegen is een kerkgehucht op de kruising van vijf wegen, met name de Ieper-, Kamp-, Reke- en Sint-Elooistraat (Staden) en de Langemarkstraat (Westrozebeke); op dit kruispunt stond tot 1908 de zogenaamde "Vijfwegenmolen". In 1874 werd er een wijschool opgericht voor de zusters Maricolen van Staden. In 1946 wordt het gehucht een parochie met delen van de gemeenten Westrozebeke, Staden en Poelkapelle. Uit 1947 dateert de bouw van een noodkerk en -pastorie, later resp. gebruikt als H. Familieschool en klooster (Ieperstraat nr. 220), l.g. gebouw nu in privé-handen.

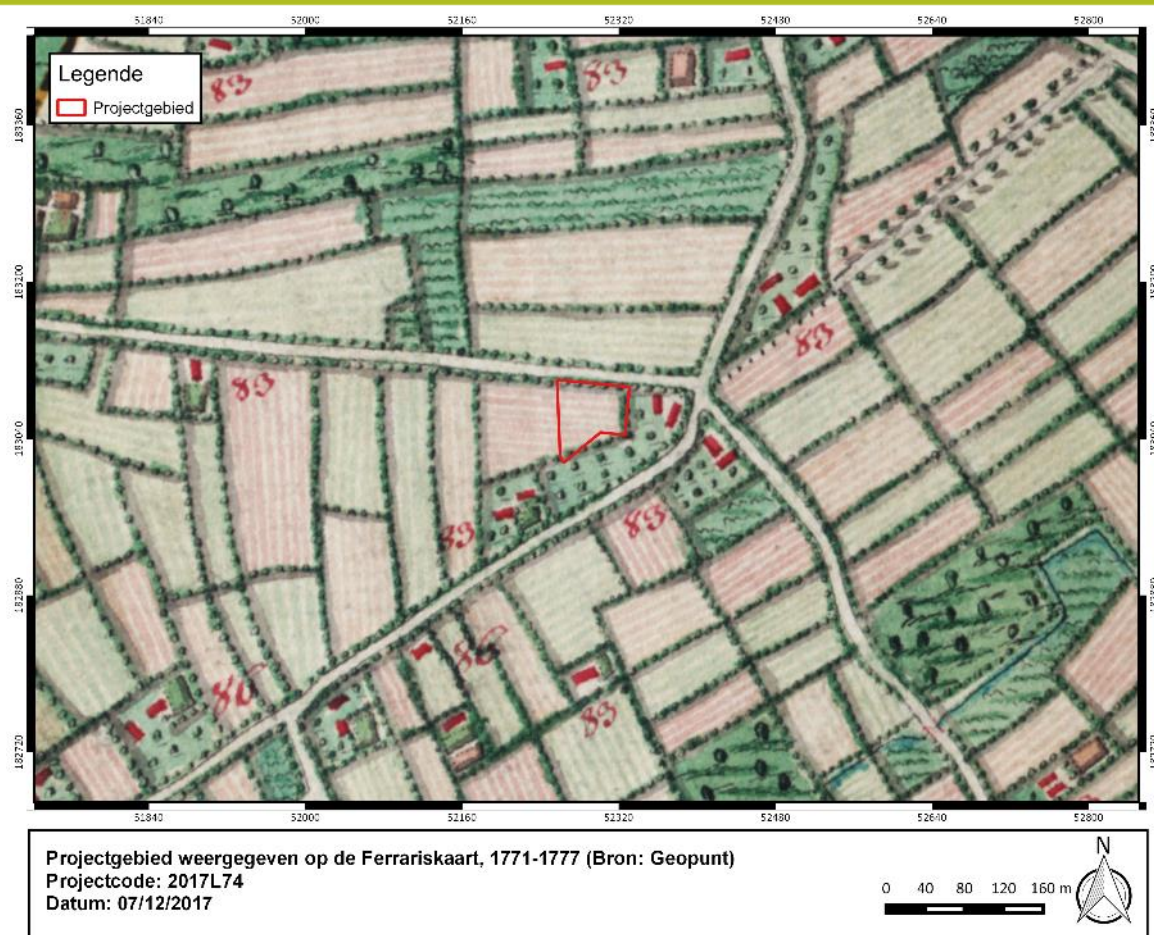
In dit tijdens W.O. I verwoeste gehucht is er overwegend geconcentreerde bebouwing met lage boerenarbeidershuizen uit de jaren 1920; typerende hoekpanden, vroeger vermoedelijk cafés (cf. prentbriefkaarten). ¹ De benaming Kampstraat is vermoedelijk vernoemd naar de woningen voor beroepsmilitairen van de nabijgelegen kazerne en munitiedepot (na W.O. I) in Houthulstbos.

1.3.3.1.2 Historische kaarten

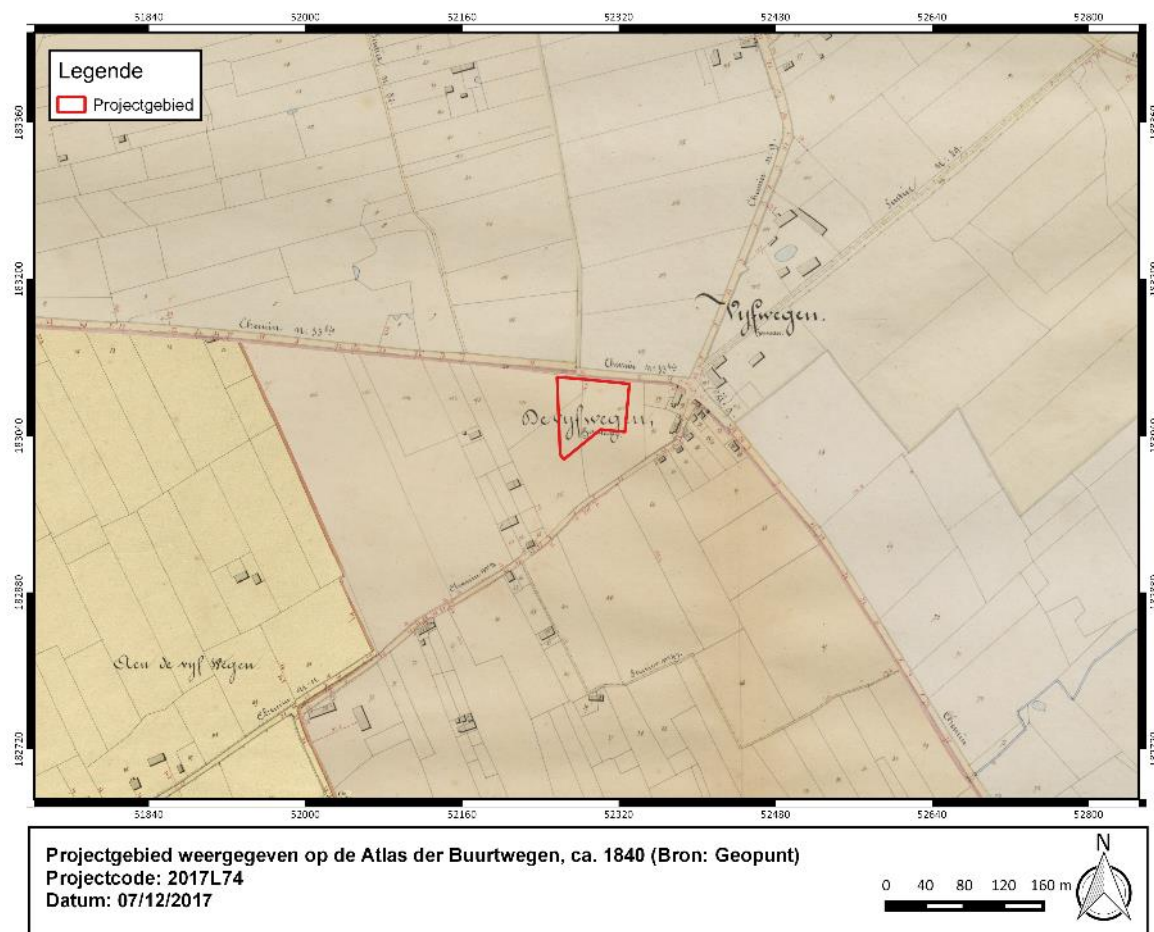
De Ferrariskaart geeft geen bebouwing weer ter hoogte van het onderzoeksterrein. Het plangebied is integraal gekarteerd als akkerland. Het stratenpatroon op de Ferrariskaart vertoont reeds veel gelijkenissen met de huidige wegenis. Het verloop van de Kampstraat en de Langemarkstraat is reeds duidelijk waarneembaar.

De Atlas der Buurtwegen geeft tevens geen bebouwing weer ter hoogte van het onderzoeksterrein. Het plangebied situeert zich nabij het gehucht Vijfwege, refererend naar de 5 wegen die samenkomen precies ten westen van het onderzoeksterrein. Ook op de Poppkaart is geen bebouwing waar te nemen.

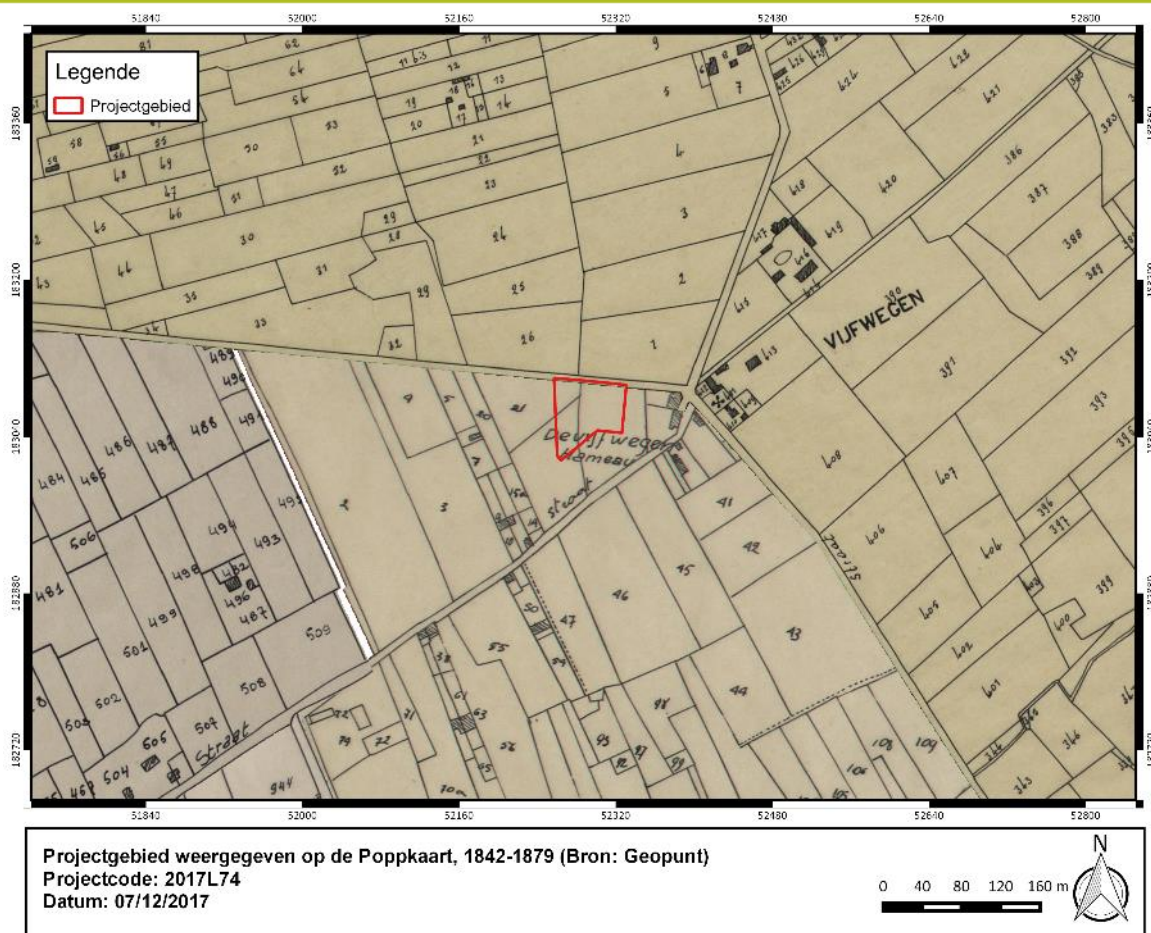
¹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: Vijfwegen [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/121802> (geraadpleegd op 19 december 2017).

Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).

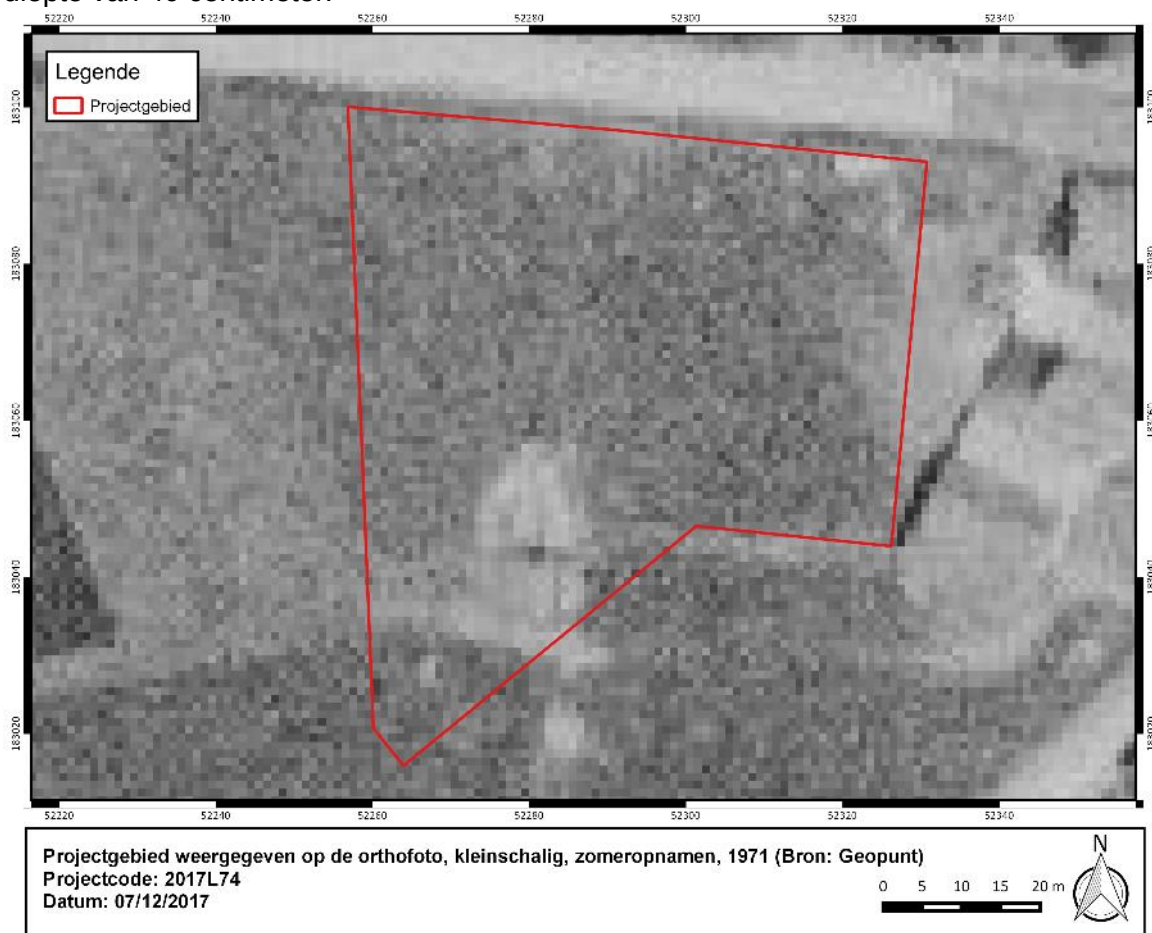
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).

Omwille van het aanzienlijke belang van het projectgebied in een WO I-context werd besloten een luchtfotografische studie uit te laten voeren door dhr. Birger Stichelbaut. Deze studie is als bijlage toegevoegd.

1.3.3.1.3 Huidige gebruik en verstoringen

De orthofoto-sequentie toont een zekere evolutie in het bodemgebruik binnen de contouren van het plangebied gedurende de laatste decennia. Op de orthofoto 1971 lijkt het plangebied niet bebouwd. Vanaf de orthofoto van 1979-1990 is in het zuidwestelijk deel een waterpartij waarneembaar en in het oostelijk deel een serrecomplex. Op de jongere orthofoto's is dit serrecomplex nog in omvang toegenomen. De serres zijn thans gesloopt.

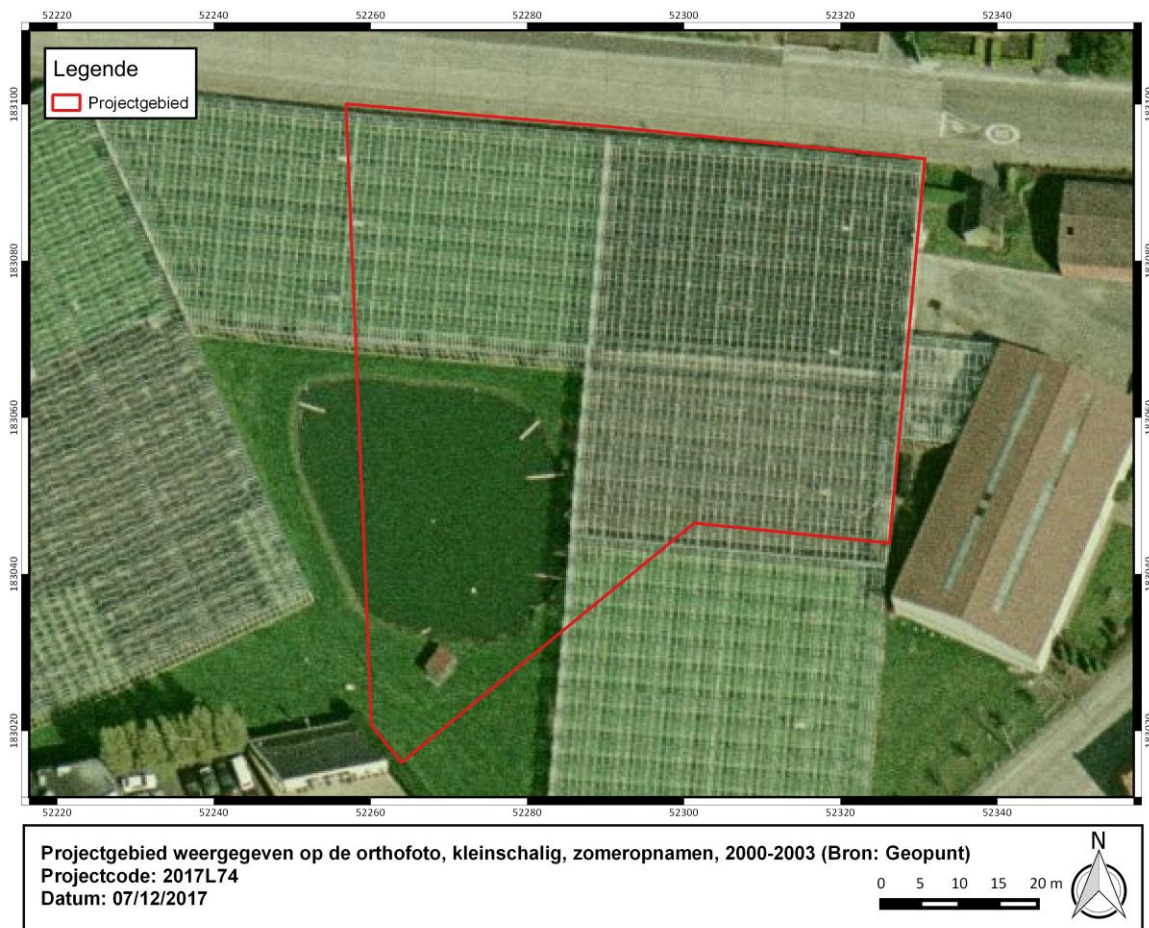
De totale oppervlakte van het onderzoeksterrein bedraagt 4274 m². De aanwezige vijver heeft binnen het plangebied een oppervlakte van 775 m². Voor de sloop van de serre, had deze binnen de contour van het plangebied een oppervlakte van 2950 m². Deze serres waren aangelegd met funderingsvoeten tot een diepte van 40 centimeter.

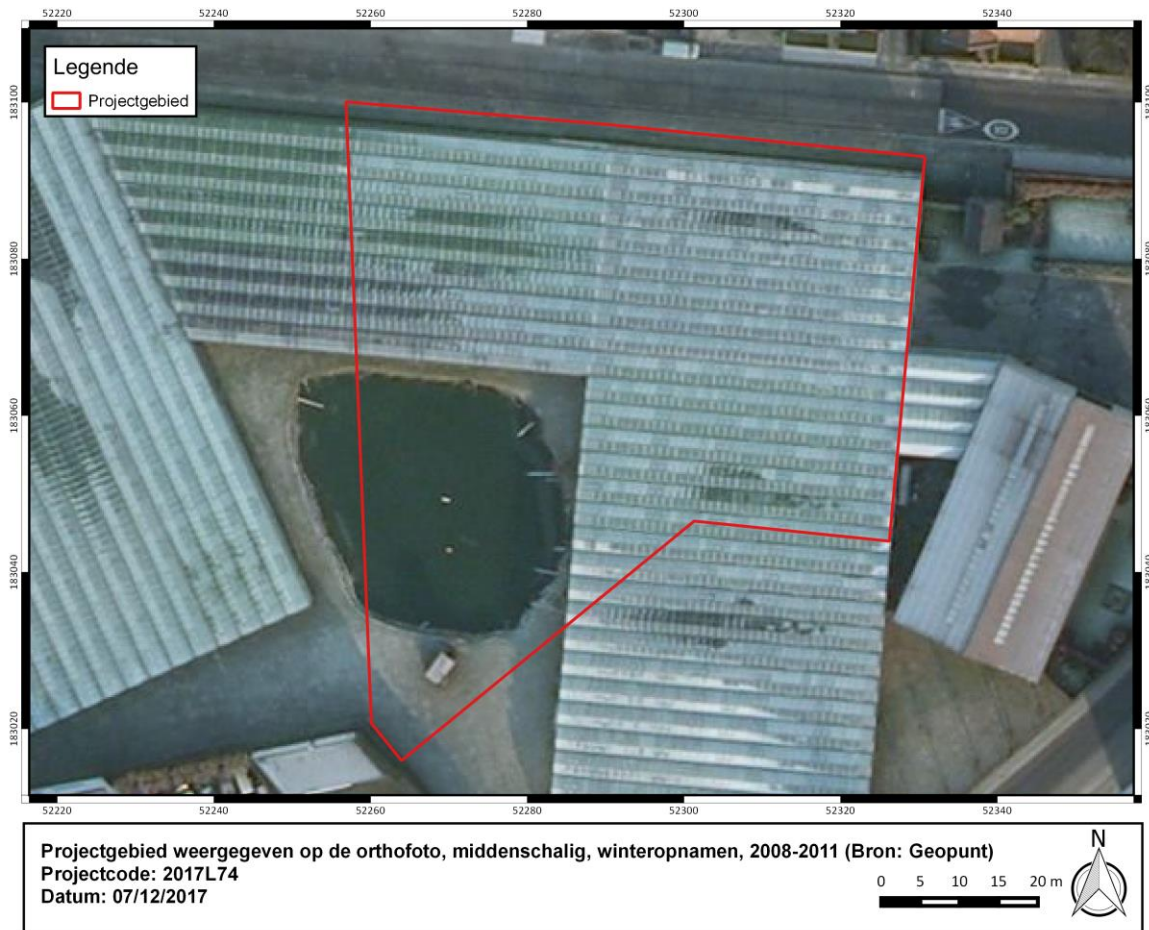
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).

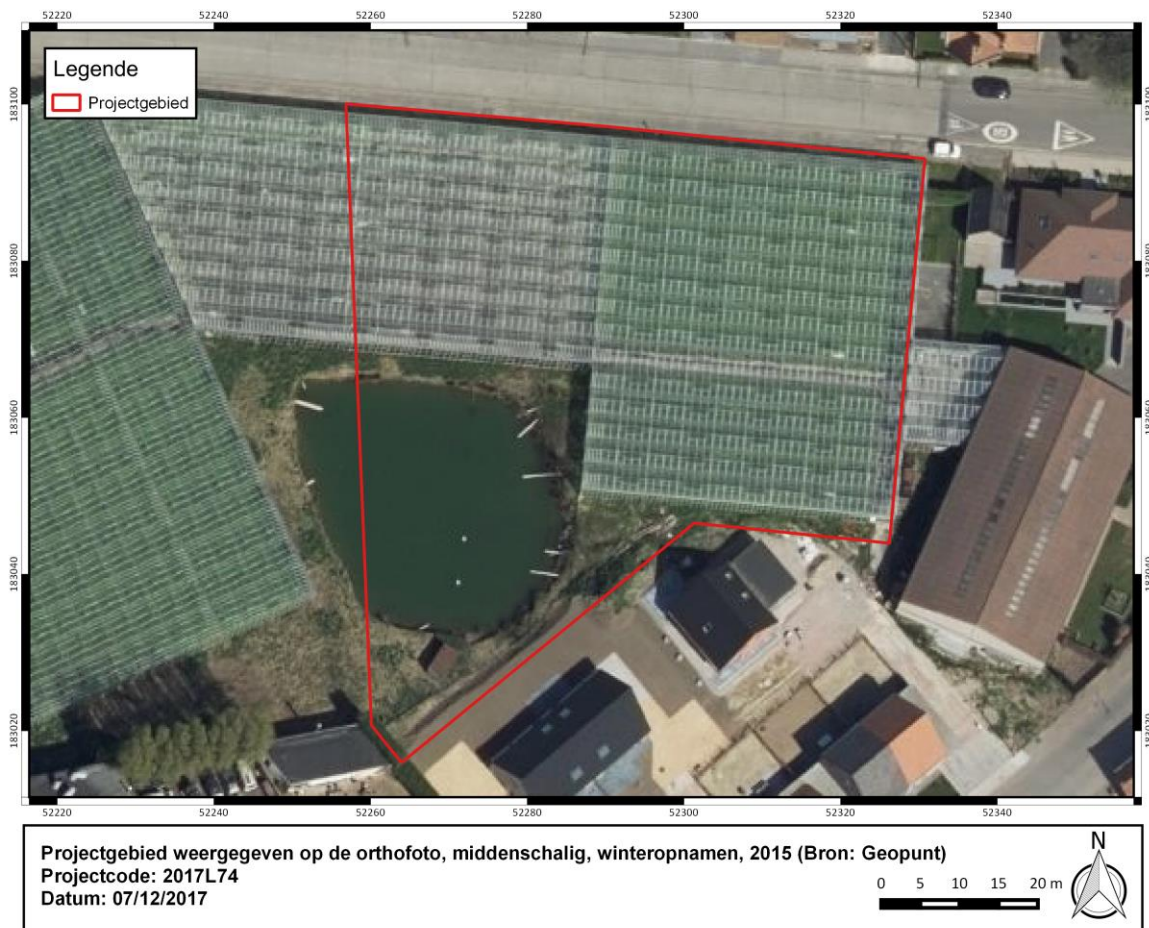
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).

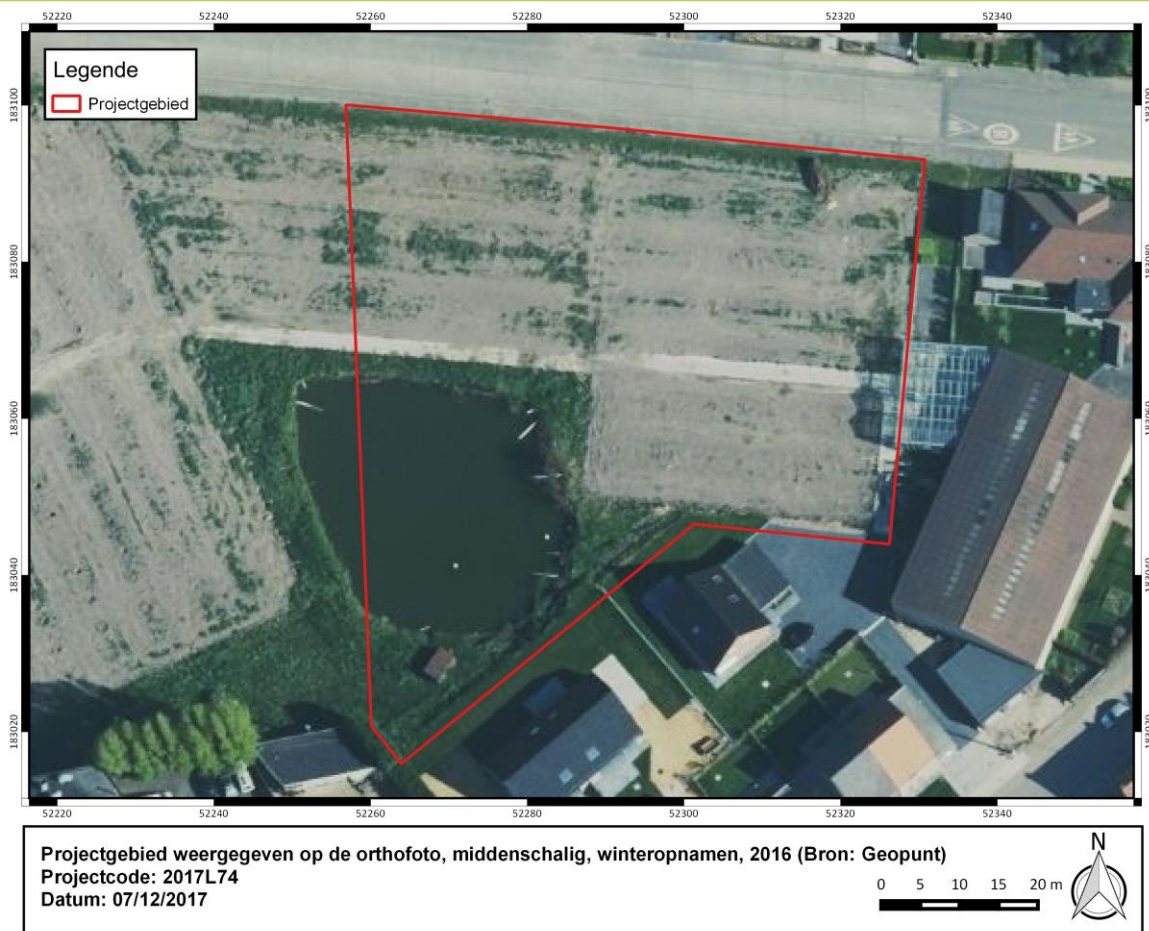
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).

Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).

Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2015 (Bron: Geopunt).

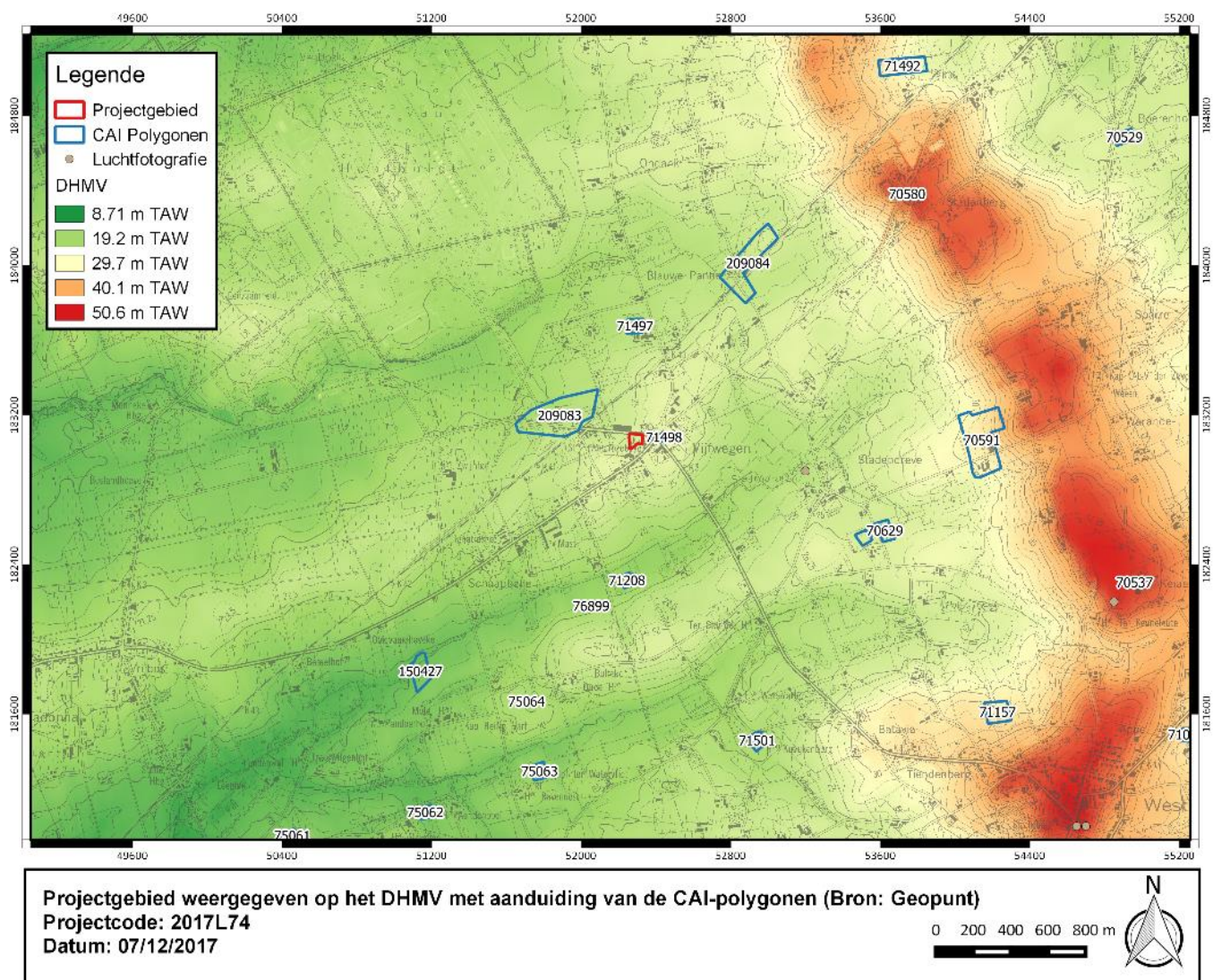

Figuur 22: projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2016 (Bron: Geopunt).

1.3.3.2 Beschrijving van de gekende archeologische waarden

Direct ten oosten van het onderzoeksterrein is een cartografische indicator van laatmiddeleeuwse hoeve aangeduid op het kaartbeeld van de Centraal Archeologische Inventaris. In de ruime omgeving lijken archeologische waarden schaars, deze weerspiegelen echter een gebrek aan onderzoek en niet zozeer de archeologische realiteit. Ook werd de voorbije jaren intensief archeologisch onderzoek verricht langs het tracé van de nieuwe aardgasleiding tussen Alveringem en Maldegem die ca. 500m ten noordwesten langsheen Vijfwegen loopt. Dit onderzoek is nog in uitwerking en nog niet opgenomen in de CAI, uiteraard werden heel wat relictten onderzocht die in verband gebracht kunnen worden met de krijgsverrichtingen van de Eerste Wereldoorlog.

Voor het onderzoeksgebied werden in de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) van Onroerend Erfgoed in de nabije omgeving volgende archeologische (indicatieve) waarden en ondergrondse bouwhistorische waarden vastgesteld:

Figuur 23: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygoenen (Bron: Geopunt).

I. Archeologische vindplaatsen

150427	Mechanische prospectie (2006); NK: 15 meter WO II: resten van AVRO Lancaster MkIII ND 654 (vliegtuig) Bron: Decuypere D., 2006. Eindverslag opgraving Lancaster MkIII ND654 AR-R (460 Squadron RAAF) door de groep Huyghe-Decuypere in Poelkapelle op 18 juni 2006, onuitgegeven rapport.
--------	--

II. Archeologische indicatoren

Historisch-cartografische en iconografische data

70529	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
70537	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
70580	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
70591	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
70629	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71157	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71208	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71492	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71497	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71498	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71501	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
75061	Indicator cartografie; NK: 15 meter

	Late middeleeuwen: site met walgracht
75062	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
75063	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
75064	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
209083	Indicator luchtfotografie; NK: 15 meter 20 ^{ste} eeuw: Duitse opslagplaats voor munitie en materiaal; opgebouwd uit houten barakken en aarden wal. Bron: Deville T., Houbrechts S., Denutte G., Simons R. 2013: Aardgasvervoerleiding Alveringem- Maldegem en Houthulst- Langemark- Poelkapelle, Condor Rapport 108, Bilzen.
209084	Indicator luchtfotografie; NK: 15 meter 20 ^{ste} eeuw: loopgraven (luchtfoto), deel van een achterliggende Duitse linie. Bron: Deville T., Houbrechts S., Denutte G., Simons R. 2013: Aardgasvervoerleiding Alveringem- Maldegem en Houthulst- Langemark- Poelkapelle, Condor Rapport 108, Bilzen.

Vondstmelding

76899	Vondstmelding; NK: 150 meter 20 ^{ste} eeuw: vliegtuig (Zeppelin-Staaken R VI (AV.) R34/16, Duits
-------	--

1.4 Synthese

De opdrachtgever plant de realisatie van een verkaveling met 9 loten aan de Kampstraat in het gehucht Vijfwegen, onderdeel van Westrozebeke, deelgemeente van Staden. Het terrein ligt langs de grens tussen Staden en Langemark-Poelkapelle. Het terrein is ca. 4274m² groot en ligt heden braak, voordien werd het terrein ingenomen door serres en een waterbekken.

Landschappelijk gezien is het plangebied gelegen in de zandleemstreek, op een kleine zuidwest-noordoost georiënteerde zandrug, tussen de Korversbeek en de Broenbeek. De Quartairgeologische kaart geeft een profielopbouw weer van eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen. De bodem bestaat uit matig natte zandleem. Dit impliceert een relatief éénduidige verticale stratigrafie waarbij eventueel aanwezig archeologische sporen zichtbaar zijn onder de teelaarde. Dit betekent ook dat ter hoogte van de vijver in het zuidwesten van het plangebied geen verwachting meer is inzake een bewaard bodemarchief.

Historisch en cartografisch bronmateriaal wijst op een ruraal karakter van het plangebied en de ruime omgeving. Op de Ferrariskaart is het plangebied in gebruik als akker, verspreid in de omgeving worden hoeves afgebeeld. Pas op de Atlas der Buurtwegen van ca. 1840 is de eigenlijke “bewoningskern” van

Vijfwegen, ten oosten van het plangebied, aangeduid. Tijdens de Eerste Wereldoorlog was het terrein gelegen in het Duitse achterland en wordt Vijfwegen als logistiek knooppunt ingericht. Op loopgravenkaarten vanaf 1916 is duidelijk zichtbaar dat op het terrein verschillende barakken zijn ingericht en direct ten westen een 'kerkhof' is aangelegd. Dit 'kerkhof' zou ten dele interfereren met de westelijke sector van het plangebied. Op basis van de loopgravenkaarten is merkbaar dat de logistieke infrastructuur toeneemt in densiteit in 1917. Gelet deze gegevens is het potentieel op het plangebied inzake archeologisch erfgoed uit de Eerste Wereldoorlog aanzienlijk. Om beter sturing te kunnen geven aan het archeologisch terreinwerk en een gedetailleerd overzicht te krijgen van de inrichting van het terrein tijdens de oorlogsjaren is een studie op basis luchtfoto's uitgevoerd. Hieruit blijkt dat het westelijke 'kerkhof' eigenlijk een aangelegde parkzone is, de eigenlijke begraafplaats is gelegen ten noorden van de Kampstraat. Verder is duidelijk geworden dat zich binnen het plangebied 8 barakken bevonden tot aan de 3e Slag om Ieper. Tijdens de artilleriebeschietingen in 1917 wordt de infrastructuur op het plangebied grotendeels vernield en lijkt het er op dat deze niet meer wordt herbouwd. De vele granaattrekkers die zichtbaar zijn op de luchtfoto's van het plangebied wijzen op de mogelijke aanwezigheid van niet-gedetoneerde geschutsmunitie.

Direct ten oosten van het onderzoeksterrein is een cartografische indicator van laatmiddeleeuwse hoeve aangeduid op het kaartbeeld van de Centraal Archeologische Inventaris. In de ruime omgeving lijken archeologische waarden schaars, deze weerspiegelen echter een gebrek aan onderzoek en niet zozeer de archeologische realiteit. Ook werd de voorbije jaren intensief archeologisch onderzoek verricht langsheen het tracé van de nieuwe aardgasleiding tussen Alveringem en Maldegem die ca. 500m ten noordwesten langsheen Vijfwegen loopt. Dit onderzoek is nog in uitwerking en nog niet opgenomen in de CAI, uiteraard werden heel wat relictten onderzocht die in verband gebracht kunnen worden met de krijgsverrichtingen van de Eerste Wereldoorlog.

Concreet is er een aanzienlijk archeologisch potentieel ter hoogte van het plangebied en de omgeving. Niet enkel de archeologische neerslag van de logistieke infrastructuur van de Eerste Wereldoorlog, maar ook vanwege de nabijheid van de historische kern van het gehucht 'Vijfwegen'. De verwachting bestaat uit sporenarcheologie onder de teelaarde. De meest geschikte onderzoeksmethode conform het verwachtingspatroon is een proefsleuvenonderzoek.

Deel 2: Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2016

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Inventaris Onroerend Erfgoed

De Vos, L. Simoens, T. Warnier, D. & Bostyn, F. 2014 '14-'18. Oorlog in België, Davidsfonds,

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

Deel 3: Bijlagen

Projectcode	2017L74
Onderwerp	Staden Kampstraat
Plannummer	1
Type plan	Kadasterplan
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	07/12/2017

Plannummer	2
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	13/12/2017

Plannummer	3
Type plan	Bouwplan
Onderwerp plan	Verkavelingsplan
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Onbekend

Plannummer	4
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2016

Plannummer	5
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Traditionele Landschappen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	07/12/2017

Plannummer	6
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Tertiair Geologische Kaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	07/12/2017

Plannummer	7
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Quartair Geologische Kaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	07/12/2017

Plannummer	8
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	07/12/2017

Plannummer	9
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Potentiële bodemerosie
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	07/12/2017

Plannummer	10
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	07/12/2017

Plannummer	11
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	07/12/2017

Plannummer	12
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	Hoogteverloop
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	19/12/2017

Plannummer	13
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	Waterlopen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	07/12/2017

Plannummer	14
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Ferraris
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1771-1777

Plannummer	15
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Atlas der Buurtwegen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Ca. 1840

Plannummer	16
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Poppkaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1842-1879

Plannummer	17
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1971

Plannummer	18
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1979-1990

Plannummer	19
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2000-2003

Plannummer	20
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2008-2011

Plannummer	21
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2015

Plannummer	22
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2016

Plannummer	23
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	CAI
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	07/12/2017